

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

wom
CZĘSTOCHOWA

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--	--

Stopień: wojewódzki

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	1	1	2	3	1	3	2	1	3	3	3	3	1	1	1	1	4	2	3	1	3	1	14	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: 54.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Tekst do zadań 1. – 3.

Cyprian Kamil Norwid
MOJA PIOSNKA [III]

Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów Nieba...
Tęskno mi, Panie..

Do kraju tego, gdzie winą jest dużą
Popsować¹ gniazdo na gruszy bocianie,
Bo wszystkim służą...
Tęskno mi, Panie...

Do kraju tego, gdzie pierwsze ukłony
Są - jak odwieczne Chrystusa wyznanie:
„Bądź pochwalony!”
Tęskno mi, Panie... [...]

Do bez-tęsknoty i do bez-myślenia,
Do tych, co mają *tak za tak - nie za nie-*
Bez światło-cienia...
Tęskno mi, Panie...

Tęskno mi owdzie, gdzie ktoś o mnie stoi?²
I tak być musi, choć się tak nie stanie
Przyjaźni mojej!...
Tęskno mi, Panie...

C.K. Norwid, *Moja piosnka [III]*. [w:] *Pisma wybrane*. T. 1 Wiersze.
Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1968, s.200-201.

¹ Popsować – popsuć.

² Któż o mnie stoi – kto o mnie dba.

Zadanie 1. (0-2)

Określ poprawność zdań dotyczących wiersza. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Neologizmy <i>bez-tęsknota</i> i <i>bez-myślenie</i> oznaczają brak tęsknoty i bezmyślność bohatera lirycznego.	P	F
2.	Sposób rozpoczynania zwrotek 1.-3. świadczy o tym, że poeta posłużył się anaforą.	P	F
3.	Wielka litera w zapisie wyrazu <i>Niebo</i> jest wyrazem szacunku poety do wiary.	P	F
4.	W każdej zwrotce wiersza możemy odnaleźć przerwanię.	P	F

Zadanie 2. (0-1)

Jakie funkcje w wierszu Cypriana Kamila Norwida pełni wielokropek? Oceń, która odpowiedź jest fałszywa. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Wprowadza smutek.	F
2.	Zapowiada nieoczekiwany zwrot akcji.	F
3.	Skupia uwagę czytelnika na refleksjach.	F
4.	Wskazuje na przerwanie wypowiedzi bohatera ze względów emocjonalnych.	F

Zadanie 3. (0-1)

Na podstawie całego wiersza wyjaśnij sens użycia w tytule słowa *piosnka*.

.....
.....
.....

Zadania 4. – 7. dotyczą utworu M. Białoszewskiego, PAMIĘTNIK Z POWSTANIA WARSZAWSKIEGO.

Bo trzeba było przenieść barykadę o ileś metrów. [...] Sporo nas. Dwudziestu paru chyba. Łopaty. Kilofy. Łomy. Wszystko rozdane. Ruszamy. Cieplunio. Nawet w tym momencie cicho. Aż gwiazdy, wydaje mi się. Ale gdzie tam gwiazdy! Na pewno zasłonięte dymami. Prowadzi nas porucznik. Porucznik? Czyżby? [...]

Dochodzimy do celu. Wszystko idzie w ruch. [...] Przeprowadzanie się z barykadą było dosłowne. Płyta po płycie. Każdy kawał bruczku. Szyna po szynie. [...] Dużo uwijania się, ludzi, dźwigania kłusem i latania po następne, i znów. To wciąż wszyscy, jedni po drugich, w tym lataniu z dźwiganiem i mijaniem się, w tym chybciku, tylko siebie ciszyli:
– Ćśśśś... [...]

Nagle ktoś – chyba nie ja? – upuścił blachę. Na kocie łby¹. Huk. Brzęk. Potworne echo. W tej chwili wszystko, i to tło z kompletnej ciszy, i to ciepło (sierpniowe) wydało nam się tak podejrzane, że zamarliśmy. I nie wiem, czy to naprawdę to. Ale zaraz zaleciał nad nas ogień. Taki żywy. Z wyciem. I trzasnął gdzieś blisko. To pocisk.

Potem drugi. Z wyciem. Jak kometa. I prask! Od mostu Kierbedzia. I trzeci: ogień – wycie – prask! Ogień – wycie – prask! – z naprzeciwna, od Gdańskiego. [...] I od Kierbedzia. I prask! prask! Naraz. W dwa ognie nas wzięli. Dosłowne. [...]

Nie od razu się spostrzegłem. Co robić? I co inni? Jakoś zaczęły znikać. Trzeba zniknąć. Ale jak? Gdzie wpaść? Wpadam pod mur. Żadna osłona. [...] Ile tam można było być, stać? Raz, dwa, w minutę wyskoczyłem. I pod mur. I do bruku. Patrzą... to znaczy raczej czują: nagle zbawienie – okieneczko do piwniczki. Jak kot splaszczylem się. Siup. W dół. Ktoś za mną. Też jak kot. I jeszcze ktoś. Ze środka zawiąło ciepłkiem. I gadaniną:

– Ru-ru-ru... – wpadłem w zbitą kupę ludzką, w ciasnotkę, chłop przy chłopie. Bo to ci – my, od barykady. [...] Ale jak tu było ciasno. A żadnego nic innego, wyjścia, dziury zapasiku zakamarkowego. Tylko kocie okienko w górze i to miejscenko. Ciepłko. Tyle bycia, co smrodku i strachu. I zbijania się w kocią zaradność. [...] Ktoś co i raz jeszcze doszlusował², z okienka. Z naszych, z tej resztki. Szus! i jest. I coraz ciaśniej. Że ani nogi, ani ręki ruszyć. Więc się nie ruszyło. Zresztą i tak szczęście – być tu. [...] Co się działo. Brysk! W naszą barykadę. Coś się roztego. Brysk. W bruk! Tu zaraz. Brysk w drewniak!

Miron Białoszewski, Pamiętnik z powstania warszawskiego.
PIW, Warszawa 2017, s. 87-90.

¹ Kocie łby – rodzaj kostki brukowej.

² Doszlusować – dołączyć.

Zadanie 4. (0-2)

Wypisz z podanego fragmentu tekstu trzy różne zachowania ludzi charakterystyczne dla sytuacji zagrożenia życia.

1. zachowanie -
2. zachowanie -
3. zachowanie -

Zadanie 5. (0-3)

Miron Białoszewski za pomocą różnych zabiegów stylistycznych naśladuje język mówiony. Odwołując się do podanego fragmentu, uzupełnij tabelę.

	Cytat	Nazwa zabiegu stylistycznego
A.	<i>Sporo nas. Dwudziestu paru chyba. Łopaty. Kilofy. Łomy. Wszystko rozdane. Ruszamy.</i>	
B.		wyrazy, zwroty i wyrażenia nacechowane emocjonalnie
C.	<i>I prask! prask! Ru-ru-ru... Brysk!</i>	
D.		wyrazy, zwroty i wyrażenia kolokwialne

Zadanie 6. (0-1)

Wyjaśnij, czemu służy zastosowanie w utworze stylu potocznego. Podaj jeden argument.

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0-3)

Na podstawie znajomości całego utworu przedstaw najistotniejsze wydarzenia w takim porządku, w jakim one występują. Wpisz w kwadraty numery od 1 do 8.

☐	Ukrycie dokumentów przez Mirona i Ojca w piwnicy na Wilczej.
☐	Przejście kanałami z rannym do Śródmieścia.
☐	Spotkanie Babu Stefu w domu na Chłodnej.
☐	Ucieczka Białoszewskich do Częstochowy.
☐	Początek powstania warszawskiego.
☐	Kłótnia w rodzinie Białoszewskich.
☐	Obiady u siostr sakramentek.
☐	Poddanie się Warszawy.

Zadania 8. – 14. dotyczą powieści E. Orzeszkowej, NAD NIEMNEM.**Fragment 1.**

Był to grobowiec bardzo prosty i ubogi. [...] Na szerokiej podstawie krzyża białał wyraźny jeszcze, choć miejscami zacierający się napis:

JAN I CECYLIA, ROK 1549

*memento mori*¹

– Było to w starych czasach, [...] kiedy w te strony przyszła para ludzi. Niewiadomego byli oni nazwiska, niewiadomej kondycji², i to tylko można było poznać z mówienia ich, i z ubioru, że przyszli z Polaszcy. [...] Widać było ze wszystkiego, że bali się jakiegoś pościgu [...]. Całej pewności co do tego nie ma, ale takie o nich chodziły głosy, że kondycja ich była nierówna [...]. Jan i Cecylia wzdłuż puszcę przeszedłszy [...] zobaczyli, że tu najmniej ludzie doścignąć ich mogą [...]. Może już tak im było przeznaczone, ażeby właśnie ten kawał ziemi załudnić i nasz ubogi, ale długowieczny ród ufundować³. [...] zbudowali sobie najpierwej chatę [...]. Lepiej mówiąc, on zrąbywał drzewa, uprawiał kłody i budował, a ona

zbierała orzechy i dzikie jabłka, gotowała rybę [...]. Wszystko tu było nie tak, jak teraz, ale okropniej i dziczej. [...] Już to jest pewne, że żaden człowiek siły swej nie zna, nim jej w potrzebie z siebie nie dobędzie. [...] To tylko jest pewne, że nacierpieli się oni [...] głodu, chłodu, strachu [...]. Poszli tedy do nich ludzie z różnych dalszych osad dowiedzieć się, jakże tam czyniły się takie cuda. A jak raz przyszli, to już na długo przy nich ostawali, przypatrując się różnym niewiadomym dziełom przemysłu.

Eliza Orzeszkowa, *Nad Niemnem*. T. 1.
Czytelnik, Warszawa 1988, s.157-158, 160-164.

¹ Memento mori – (łac.) pamiętaj o śmierci.

² Kondycja – tu: pochodzenie.

³ Ufundować – tu: założyć, zapoczątkować.

Fragment 2.

Jan zdjął czapkę [...]. Miał postawę człowieka, który stanął na progu kościoła i wpatruje się w ołtarz. [...]

– Dawno tu nie byłem – zaczął [...]. – Dla mojej pamięci te miejsce jest bardzo ważne, bo ja tu, z tego pagórka ostatni raz ojca swego widziałem... [...] Wtenczas ociec pocałował matkę, cośś jej poszeptał, a potem mnie z ziemi na rękach swoich podniósł i całować zaczął. [...] W tej samej minucie pan Andrzej żegnał się ze swoją żoną i ze swoim synkiem; [...] stało i więcej ludzi różnych ze dworu i z okolicy. [...] stali my [...], stuków i grzmotów słuchali, co tam toczyły się [...]. Nad piaskami zaś ciągle grzmiało a grzmiało i dopiero przed samym wieczorem grzmoty te zaczęły pomału ustawać [...], a za to po całym borze poniosły się wielkie ludzkie krzyki i zgiewki. [...] [Anzelm] Z początku niewyraźnie mówił, że i zrozumieć nie mogłem [...], że on mnie każe do dworu korczyńskiego lecieć [...] i powiedzieć [...] „że pan Andrzej tu ...” i na czoło sobie pokazał... „a twój ojciec tu...” i na piersi sobie pokazał. [...] „Obydwoh nie ma!”. [...] Niech pani stanie i popatrzy! [...]

W głębi [...] wznosił się niewysoki pagórek, kształt podługowaty i łagodne stoki mający, niby wał, niby kurhan¹, widocznie kiedyś rękami ludzkimi usypany i jak cała ta polana niską, w nierówne kępy pogarbioną trawą obrosły.

Jan w milczeniu pagórek ten Justynie ukazał, ona też milcząc skinęła głową; wiedziała, że to zbiorowa mogiła.

– Ilu? – z cicha zapytała.

– Czterdziestu – odpowiedział.

Eliza Orzeszkowa, *Nad Niemnem*. T. 2.
Czytelnik, Warszawa 1988, s.121-125, 127-128.

¹ Kurhan – kopiec usypany nad mogiłą na pamiątkę jakiegoś wydarzenia lub na czyjąś cześć.

Zadanie 8. (0-2)

Na podstawie podanych fragmentów powieści wypisz po dwie nazwy wartości, które są ważne dla Jana.

A) Fragment I

1. nazwa wartości -

2. nazwa wartości -

B) Fragment II

1. nazwa wartości -

2. nazwa wartości -

Zadanie 9. (0-1)

Dlaczego król Zygmunt August nadał przodkom Jana nazwisko Bohatyrowicze?

.....
.....
.....

Zadanie 10. (0-3)

Na podstawie znajomości utworu rozpoznaj bohaterów wypowiadających zacytowane kwestie. Napisz, w jakiej sytuacji je wygłosili.

	cytat	kto mówi	opis sytuacji
A.	- <i>A jaż, panie dobrodzieju, ja... te... te... co zrobię? co ja za nią do te... te... te...prostej chaty pójdę?[...] tam nawet fortepianu postawić gdzie nie ma...</i>		
B.	- <i>Mój ojciec [...] niech mi mama przebaczy... ale mój ojciec był szaleńcem...</i>		
C.	- <i>[...] kochany szwagrze [...] Tę sumkę właśnie, o którą z przykrością, z rzetelną przykrością upominam się u ciebie, przeznaczamy z żoną na jej [córki] wyprawę...</i>		

Zadanie 11. (0-3)

Mimo że Benedykt i Witold mają różne spojrzenia na życie, to są do siebie bardzo podobni. Na uzasadnienie tej tezy podaj dwie przykłady różnic w ich postawach i jeden przykład podobieństwa.

	Benedykt	Witold
postawy ukazujące różnice między ojcem a synem	1. 2.	1. 2.
postawa ukazująca podobieństwo między ojcem a synem	1.	

Zadanie 12. (0-3)

Bohaterki powieści dokonały w swoim życiu ważnych wyborów. Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę: wpisz bohaterki oraz jedną konsekwencję ich decyzji.

bohaterka	życiowy wybór	konsekwencje decyzji
	wychowywanie syna z dala od zwykłego życia	
	odrzućcie Anzelma	
	decyzja o ślubie z Bohatyrowiczem	

Zadanie 13. (0-3)

Jakie cechy eposu można rozpoznać w powieści Elizy Orzeszkowej? Odpowiedz, wypełniając tabelę.

Lp.	Przykład z <i>Nad Niemnem</i>	Cecha eposu obecna w powieści
1.		Przedstawienie szerokiej panoramy społeczeństwa.
2.	<i>Żyto i pszenica miały kłosy jeszcze zielone [...]; stały się na szerokich przestrzeniach liściaste puchy koniczyny; [...] młody len pokrywał gdzieś gdzie kilka zagonów, a żółta jaskrawość [...] rzepaku [...] przepływała po łąkach [...] owsów i jęczmion.</i>	
3.		Akcja dzieła nawiązuje do przełomowego wydarzenia w dziejach narodu.
4.		Wielowątkowość powieści.

Zadanie 14. (0-1)

Przekształć podkreślone fragmenty powieści na mowę zależną.

.....

.....

.....

Tekst do zadań 15. – 18.

Jacek Kaczmarski

MURY

(1) On natchniony i młody był, ich nie policzyłby nikt
 On im dodawał pieśnią sił, śpiewał, że blisko już świt.
 Świec tysiące palili mu, znad głów unosił się dym,
 Śpiewał, że czas, by runął mur...

Oni śpiewali wraz z nim:

(2) Wyrwij murom zęby krat!

Zerwij kajdany, połam bat!

A mury runą, runą, runą

I pogrzebią stary świat!

(3) Wkrótce na pamięć znali pieśń i sama melodia bez słów

Niosła ze sobą starą treść, dreszcze na wskroś serc i głów.

Śpiewali więc, klaskali w rytm, jak wystrzał poklask ich brzmiał,

I ciężył łańcuch, zwlekał świt...

On wciąż śpiewał i grał. [...]

(4) Aż zobaczyli, ilu ich, poczuli siłę i czas,

I z pieśnią, że już blisko świt, szli ulicami miast;

Zwalali pomniki i rwali bruk - Ten z nami! Ten przeciw nam!

Kto sam - ten nasz największy wróg!

A śpiewak także był sam. [...]

(5) Patrzy na równy tłumów marsz,
 Milczy wsłuchany w kroków huk,
 A mury rosna, rosna, rosna
 Łańcuch kołysze się u nóg...

Jacek Kaczmarski, *Mury*. [w:] *Między nami. Wiersze zebrane*.
 Prószyński i S-ka, 2017, s. 80.

Zadanie 15. (0-1)

Na podstawie części 1. i 3. określ, jaką rolę odgrywała pieśń wśród zbuntowanych ludzi.

.....

Zadanie 16. (0-1)

W kontekście zachowania zbuntowanego tłumu wyjaśnij, dlaczego śpiewak został sam.

.....

Zadanie 17. (0-1)

Określ poprawność stwierdzeń dotyczących wiersza. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych

1.	Onomatopeja występuje tylko w części 3.
2.	W części 4. zostały wprowadzone elementy przemówienia.
3.	Utwór ma optymistyczną wymowę, gdyż rewolucja wygrywa.
4.	Zastosowanie czasu teraźniejszego w 5. części wskazuje na ciągłą aktualność przesłania utworu.

- A. Tylko stwierdzenia 1. i 3. są poprawne.
- B. Tylko stwierdzenia 2. i 3. są poprawne.
- C. Tylko stwierdzenia 2. i 4. są poprawne.
- D. Tylko stwierdzenia 3. i 4. są poprawne.

Zadanie 18. (0-4)

Z pierwszej części wiersza wybierz wyrazy podstawowe. Zapisz je w formie słownikowej, a następnie uzupełnij tabelę.

Lp.	Wyraz podstawowy	Wyraz pochodny	Formant	Funkcja formantu
1.		dodawanie		
2.		śpiewak		
3.		młodość		
4.		dymek		

Zadanie 19. (0-2)

Podaj pełne nazwy procesów fonetycznych powodujących różnice między mową a pismem w podanych przykładach (rodzaj, miejsce pojawienia się i kierunek).

przykład 1. – wystrzał

nazwa procesu -

przykład 2. – także

nazwa procesu -

Zadanie 20. (0-3)

Słowa *walczyć*, *walka* tworzą wiele związków frazeologicznych. Na podstawie podanych zdań wyjaśnij znaczenie każdego z nich.

- A) Alek, Rudy i Zośka walczyli do ostatniej kropli krwi o ojczyznę.
.....
- B) Zbyszko przeciwko Rotgierowi walczył z podniesioną przyłbicą.
.....
- C) Leśniczy z Puszczy Białowieskiej walczył bez pardonu z kłusownikami.
.....
- D) Próba zmuszenia wszystkich ludzi do uczciwości to jak walka z wiatrakami.
.....
- E) W konkursie poetyckim Kasia walczyła o palmę pierwszeństwa ze swoją starszą siostrą.
.....

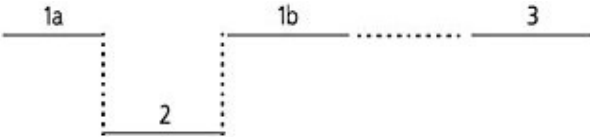
Zadanie 21. (0-1)

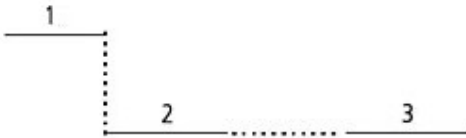
Wskaż szereg, w którym zostały prawidłowo oddzielone końcówki od tematu fleksyjnego.

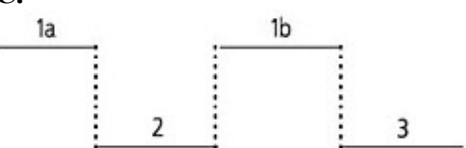
- A. monito-r, szarlotk-a, ciasto-∅
- B. monitor-∅, szarlot-ka, cias-to
- C. monit-or, szarlotka-∅, ciast-o
- D. monitor-∅, szarlotk-a, ciast-o

Zadanie 22. (0-3)

Wskaż wykres, który odpowiada zdaniu *Zrozumienie tego, że patriotyzm jest trudny, nie może odwieść nas od angażowania się w życie społeczne kraju, w którym mieszkamy.* Nazwij zdania składowe.

- A.

Wykres A przedstawia cztery poziome linie. Linia 1a jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 1b. Linia 2 jest w środku i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1b i 3. Linia 1b jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 3. Linia 3 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1a i 1b.
- B.

Wykres B przedstawia trzy poziome linie. Linia 1 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 3. Linia 2 jest w środku i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1 i 3. Linia 3 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1 i 2.
- C.

Wykres C przedstawia cztery poziome linie. Linia 1a jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 1b. Linia 2 jest w środku i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1b i 3. Linia 1b jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 3. Linia 3 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1a i 1b.
- D.

Wykres D przedstawia cztery poziome linie. Linia 1 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 2 i 3. Linia 2 jest w środku i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1 i 3. Linia 3 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1 i 2. Linia 4 jest na górze i ma przerwy w miejscach, gdzie zaczynają się linie 1 i 2.

Nazwy zdań składowych:

.....
.....
.....
.....

